

Polityka integracji imigrantów w Polsce – rola, zadania i ocena podejmowanych działań na poziomie miast powyżej 300 tys. mieszkańców

Dominik Wach

Ośrodek Badań nad Migracjami UW

CEWSE PhD Workshop

“The current challenges, instabilities and opportunities for the EU
in a more connected, contested and complex world”

28.05.2019, 15.30–19.00

Uzasadnienie wyboru tematu

- Wzrastająca liczba cudzoziemców przybywających do Polski, w tym tych planujących osiedlenie lub potencjalnie mogących osiedlić się w przyszłości (np. studenci).
- Rosnąca rola polityki integracji cudzoziemców (w szczególności w Europie Zachodniej).
- Pojawienie się kwestii migracyjnych i integracyjnych w polskiej debacie publicznej i politycznej.
- Pojawienie się inicjatyw i strategii integracji cudzoziemców na poziomie lokalnym – w dużych miastach.

Pojęcia teoretyczne

- Integracja i polityka integracyjna
 - Entzinger i Biezeveld,
 - Penninx,
 - Berry,
 - Dorobek instytucjonalno-prawny Unii Europejskiej,
 - Perspektywa polska w świetle dokumentów prawnych i strategicznych.
- Zarządzanie wielopoziomowe (multi-level governance)
 - Hooghe i Marks,
 - Zincone i Caponio,
 - Scholten,
 - zespół Zapaty-Barrero,
 - Matusz-Protasiewicz.

Cel pracy

- Omówienie, analiza i ocena polityki integracji cudzoziemców w Polsce na przykładzie dużych miast definiowanych jako miasta powyżej 300 tys. mieszkańców.
 - „Deklaracja prezydentów o współdziałaniu miast Unii Metropolii Polskich w dziedzinie migracji” – 2017
 - Miasta: m.st. Warszawa, Gdańsk, Lublin, Wrocław
- Próba określenia modelu polityki integracji imigrantów na szczeblu centralnym i lokalnym (jeśli taki istnieje).
- Zaproponowanie rekomendacji do rozwoju polskiej polityki integracyjnej.

Hipoteza

- Jedynie ograniczona liczba samorządów zdecydowała się na zajęcie problemem integracji imigrantów, mimo czynników wpływających na wzrost zainteresowania i potrzeby tworzenia lokalnych polityk integracyjnych.
 - zaledwie kilka dużych miast realizuje działania w zakresie integracji cudzoziemców lub posiada przygotowany model takich działań,
 - problem integracji cudzoziemców nadal jest postrzegany przez samorzady za marginalny, głównie z powodu, iż w zdecydowanej większości polskich miast, powiatów czy gmin obecność cudzoziemców jest nadal niezauważalna,
 - brak zainteresowania samorządów kwestią integracji może mieć w przyszłości negatywne konsekwencje.
- Warszawa jako stolica Polski, a zarazem miasto, które jest największym skupiskiem cudzoziemców w kraju, dysponuje najszerzą ofertą integracyjną w Polsce, choć jak dotąd nie wykształciła spójnej i wyrażonej w postaci dokumentu strategicznego lokalnej polityki integracyjnej.

Pytania badawcze

- Jak definiowane są pojęcia integracji i polityki integracyjnej? Jakie są zależności między centralną i lokalną polityką integracyjną? Czy powyższe zależności wpisują się w model zarządzania wielopoziomowego?
- Jak ewoluowała polska polityka integracyjna po 1989 r. oraz jakie czynniki miały największy wpływ na jej rozwój?
- Czy działania integracyjne podejmowane na szczeblu lokalnym przez duże polskie miasta można nazwać lokalną polityką integracyjną?
- Jak istotny jest poziom miast w procesie integracji cudzoziemców?
- Czy polityka integracyjna na szczeblu centralnym i lokalnym odpowiada na faktyczne potrzeby osób, do których jest kierowana, a także jaki jest pożądany kierunek jej rozwoju?
- Czy dobre praktyki wypracowane przez polskie miasta mogą być zaadoptowane przez inne samorządy lokalne?

Koncepcja i plan badań

- Badanie delfickie realizowane w ramach projektu „IMINTEG – w poszukiwaniu modeli związków pomiędzy politykami imigracyjną i integracyjną” (N=79, w tym N=17 z Polski), które zakłada m.in. postrzeganie kształtu polityki integracyjnej.
- Indywidualne wywiady pogłębione z polskimi ekspertami w zakresie polityki integracyjnej realizowanej w wybranych miastach (N=20).

Struktura pracy

Rozdział 1. Istota integracji i polityki integracyjnej

- Wtórna analiza literatury przedmiotu mająca na celu przegląd teorii i definicji w zakresie integracji cudzoziemców i polityki integracyjnej z uwzględnieniem zarządzania wielopoziomowego. Przegląd podejścia do kwestii integracji cudzoziemców na szczeblu lokalnym w oparciu o koncepcje znane z państw Europy Zachodniej.

Struktura pracy

Rozdział 2. Ewolucja polskiej polityki integracyjnej po 1989 r.

- Analiza historyczna dotycząca rozwoju działań integracyjnych od momentu transformacji ustrojowej do roku 2018. Wyszczególnienie okresów rozwoju polityki integracyjnej z zaznaczeniem przyczyn i czynników wpływających na jej kierunek i dynamikę rozwoju. Celem rozdziału jest nakreślenie tła historycznego i pokazanie kontekstu i specyfiki Polski, które pozwoli na lepsze i pełniejsze zrozumienie działań na szczeblu lokalnym. Wykorzystane zostanie doświadczenie zawodowe Autora rozprawy.

Struktura pracy

Rozdział 3. Cudzoziemcy i ich integracja w Polsce po 1989 r.

- Rys historyczny i charakterystyka populacji cudzoziemców i imigrantów w Polsce, zwłaszcza po 1989 r. Omówienie sytuacji cudzoziemców. Analiza i porównanie dostępnych danych statystycznych dotyczących liczby cudzoziemców w Polsce i wybranych miastach oraz skali działań integracyjnych podejmowanych na ich rzecz.

Struktura pracy

Rozdział 4. Studium przypadku: Warszawa na tle innych samorządów w Polsce

- Omówienie i analiza głównych i modelowych działań instytucji samorządowych oraz organizacji pozarządowych oferujących wsparcie integracyjne dla cudzoziemców, a także prowadzących działania skierowane do społeczeństwa przyjmującego. Próba porównania i oceny rozwiązań przyjętych w Warszawie z innymi stosowanymi przez polskie miasta uznawane za wiodące w integracji cudzoziemców.

Struktura pracy

Rozdział 5. Polityka integracyjna i rola miast w jej tworzeniu i realizacji

- Przedstawione zostaną wyniki badań pokazujących postrzeganie polityki integracyjnej oraz roli miast w jej tworzeniu i implementacji w wymiarze lokalnym. W tym celu zostanie dokonana dogłębna analiza wyników badania delfickiego oraz wywiadów pogłębionych przeprowadzonych w ramach projektu IMINTEG.

Struktura pracy

Rozdział 6. Wnioski, dobre praktyki i rekomendacje

- Próba zdiagnozowania aktualnego stanu polityki integracyjnej na szczeblu centralnym i lokalnym (ze szczególnym uwzględnieniem tej prowadzonej przez m.st. Warszawa), a także ewentualnych kierunków jej rozwoju. Podjęta zostanie próba zaproponowania działań, w oparciu o przeprowadzone badania empiryczne, mogących doprowadzić do zwiększenia skuteczności lokalnej polityki integracyjnej oraz wskazania pożądanego kierunku jej rozwoju.

